

ORTA ÖLÇEKLİ BİR GÜÇ OLARAK AVRUPA BİRLİĞİ: SÖYLEM VE UYGULAMA *

Taylan Özgür KAYA**
Araştırma Makalesi

Özet

Bu makale, AB'nin, dış politika amaçları, ilkeleri ve davranışlarını göz önüne alarak Andrew F. Cooper, Richard A. Higgott ve Kim Richard Nossal tarafından ortaya konan davranışsal model ışığında orta ölçekli bir güç olarak tanımlanıp tanımlanamayacağı sorusuna cevap bulmayı amaçlamaktadır. Sonuç olarak, Birliğin "hayır için güç" söylemi çerçevesinde dünyayı herkes için daha iyi bir yer haline getirmek için yürüttüğü faaliyetler, dış politikasında etkin çok taraflılığa ve Birleşmiş Milletlere verdiği önem, Paris İklim Anlaşmasının imzalanması ile sonuçlanan 2015 Paris İklim Konferansı öncesi ve esnasında oynamış olduğu entelektüel ve girişimci liderlik, arabuluculuk ve köprü kurucu rol ve kendi ile hemfikir olan aktörlerle kurduğu işbirlikleri Birliğin dış politika davranışları açısından orta ölçekli bir güç olarak hareket ettiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Orta Ölçekli Güç, Davranışsal Model, Çok Taraflılık, Hayırlı Uluslararası Vatandaşlık

The European Union as a Middle Power: Discourse and Practice

Abstract

This article aims to find whether the EU is labeled as a middle power in accordance with behavioural model offered by Andrew F. Cooper, Richard A.

* Bu çalışma, 15-16 Ekim 2018 tarihlerinde Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü tarafından düzenlenen "Dönüşen Uluslararası Sistemde Devletlerin Dünyası" başlıklı Mülkiye Uluslararası İlişkiler Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, ORCID: 0000-0003-0175-5854.

Makalenin Gönderilme Tarihi: 28/11/2018 Kabul Edilme Tarihi: 13/5/2019

Higgott ve Kim Richard Nossal. It is concluded that EU's activities towards making the world a better place for everybody pursuant to its "force for good" discourse, the importance given by the EU to effective multilateralism and the United Nations in its foreign policy, intellectual and entrepreneurial leadership, broker and bridge-builder role played by the EU in the run up to and during 2015 Paris Climate Conference which was finalized with the signing of Paris Agreement and its act of coalition-building with like-minded actors demonstrated that the EU acts as a middle power in terms of foreign policy behaviours.

Keywords: *European Union, Middle Power, Behavioural Model, Multilateralism, Good International Citizenship*

Giriş

Avrupa Birliği'nin (AB) ne tür bir güç olduğu sorusu 1970'li yıllardan bu yana akademik tartışmaların odağında yer almış ve AB, farklı uzmanlar tarafından dış ilişkilerinde benimsediği amaçlar, bu amaçlara ulaşmak için kullandığı araçlar ve dış ilişkilerindeki tavır ve davranışları dikkate alınarak farklı kavramlar kullanılarak tanımlanmıştır. Bunlar içinde en ön plana çıkan tanımlamalar François Duchêne tarafından 1970'li yılların başında ortaya konan 'Sivil Güç Avrupa'¹, 1980'li yılların başında Hedley Bull tarafından ortaya atılan 'Askeri Güç Avrupa'² ve 2000'li yılların başında Ian Manners tarafından ortaya konan 'Normatif Güç Avrupa'³ tanımlamaları olmuştur. Bu yaklaşımların her biri değişen uluslararası konjonktürde AB'nin oynadığı ya da oynaması gereken rolün ne olduğu ya da Birliğin uluslararası kimliğinin nasıl tanımlanması gerektiği sorularına cevap vermeyi amaçlamaktadır. Bu makale, sivil güç, askeri güç ve normatif güç tartışmalarında olduğu gibi AB'nin uluslararası alanda oynadığı ya da oynaması gereken rolün ne olduğu ya da Birliğin uluslararası kimliğinin nasıl tanımlanması gerektiği sorularına cevap aramak yerine Birliğin, dış ilişkilerinde ya da uluslararası alanda sergilemiş olduğu davranışlar temelinde orta ölçekli bir güç olarak tanımlanıp tanımlanamayacağı sorusuna cevap bulmayı amaçlamaktadır. Bu

¹ François Duchêne, "Europe's Role in World Peace," içinde *Europe Tomorrow: Sixteen Europeans Look Ahead*, ed. Richard Mayne (Londra: Fontana/Collins, 1972); François Duchêne, "The European Community and the Uncertainties of Independence," içinde *A Nation Writ Large? Foreign Policy Problems Before the European Community*, ed. Max Hohnstamm ve Wolfgang Hager (Londra: Macmillan Press, 1973).

² Hedley Bull, "Civilian Power Europe: A Contradiction in Terms?," *Journal of Common Market Studies* 21, no 2 (1982).

³ Ian Manners, "Normative Power Europe: A Contradiction in Terms?," *Journal of Common Market Studies* 40, no 2 (2002).

soruya cevap ararken de Andrew F. Cooper, Richard A. Higgott ve Kim Richard Nossal tarafından ortaya konan orta ölçekli güçleri tanımlamak için kullanılan davranışsal model temel alınarak bir analiz yapılacaktır. Bu çerçevede, makalenin ilk bölümünde devletlerin uluslararası sistemde güçleri ve kapasiteleri doğrultusunda nasıl sınıflandırıldıklarına değinildikten sonra ikinci bölümde orta ölçekli güçleri tanımlarken kullanılan davranışsal model incelenecektir. Üçüncü bölümde ise bu davranışsal model ışığında AB'nin dış politika söylem ve davranışları incelenecek ve Birliğin bu kapsamda orta ölçekli bir güç olarak tanımlanıp tanımlanamayacağı değerlendirilecektir.

I. Devletlerin Güçleri Açısından Sınıflandırılması

Uluslararası İlişkiler literatüründe devletler güçleri açısından geleneksel olarak küçük güçler, orta ölçekli güçler ve büyük güçler şeklinde üçlü bir sınıflandırmaya tabi tutulsalar da bu üçlü sınıflandırmanın hangi ölçütler çerçevesinde yapılacağı konusunda bir uzlaşma yoktur. Bu üçlü hiyerarşinin en altında yer alan küçük güçlerin sınıflandırılmasında çoğunlukla nüfus, coğrafi alan ve toplam gayri safi yurtiçi hasıla (GSYİH) gibi ölçülebilen yani nicel ölçütler kullanılmaktadır.⁴ Ancak ne kadar nüfusa, coğrafi büyüklüğe ya da GSYİH'ye sahip devletlerin küçük güç olarak tanımlanacağı yani küçük güç olma eşliğinin ne olduğu sorusuna literatürde farklı cevaplar verilmektedir. Bu da küçük güçlerin mutlak tanımı konusundaki keyfiliği artırmakta ve üzerine uzlaşılmış bir tanım yapılmasını zorlaştırmaktadır.⁵ Ayrıca, küçük güç, bir devletin bulunduğu coğrafi bölge ve komşularına göre nispi olarak ifade edilen bir kavram olması dolayısıyla tanımı, coğrafyaya ve bağlama göre de değişiklik gösterebilmektedir.⁶ Yani, Polonya, Litvanya ile karşılaştırıldığında büyük bir güçken Rusya ile karşılaştırıldığında küçük bir güçtür. Küçük gücün nispi tanımı aynı zamanda devletlerin kendi öz-imaajlarıyla da yakından bağlantılıdır. Örneğin, Kanada ekonomik anlamda orta ölçekli bir güç, coğrafi büyüklük anlamında dünyanın ikinci büyük ülkesi iken güney komşusu ABD karşısında kendisini cüce gibi görmektedir.⁷ Nicel sınıflandırmaya ek olarak küçük güçlerin dış

⁴ Tom Crowards, "Defining the Category of 'Small' States," *Journal of International Development* 14, no 2 (2002).

⁵ Michael W. Mosser, "Engineering Influence: the Subtle Power of Small States in the CSCE/OSCE," içinde *Small States and Alliances*, ed. Erich Reiter ve Heinz Gartner, (New York: Physica-Verlag, 2001), 55.

⁶ Mosser, "Engineering Influence."

⁷ Mosser, "Engineering Influence."

politikalarını yürütürken göstermiş oldukları davranışlar açısından yapılan sınıflandırma da en az niceliğe dayalı olarak yapılan mutlak ve nispi sınıflandırma kadar sorunludur.⁸ Zira, literatürde küçük güçlere has davranış özellikleri olarak tanımlanan davranışların benzer durumlarda daha büyük güçler tarafından da sergilendiği görülmektedir.⁹ Bu da literatürde birbirinden farklı küçük güç tanımlarının ortaya çıkmasına ve küçük güç tanımının tartışmalı bir hale gelmesine neden olmaktadır.

Uluslararası güç hiyerarşisinin en tepesinde yer alan ve uluslararası sistemde en büyük güç kapasitesine ve sistem üzerinde belirleyici bir etkiye sahip oldukları kabul edilen büyük güçlerin nasıl tanımlanacağı konusu da tartışmalıdır. Mevcut literatürde üzerinde uzlaşmış genelgeçer bir tanım yoktur. Manjeet S. Pardesi, "Is India a Great Power? Understanding Great Power Status in Contemporary International Relations" başlıklı makalesinde mevcut literatürde büyük güçlerin tanımlanmasına yönelik üç temel yaklaşım olduğu tespitinde bulunmuştur.¹⁰ Bunlardan ilki, büyük güç tanımının net bir şekilde yapılamamasından kaynaklanan sezgisel ya da ortak akla dayalı olarak yapılan tanımdır. Tamamen öznel olarak yapılan bu tanımda hangi devletlerin ne şekilde büyük güç olarak tanımlandıkları belirsiz ölçütlere dayanmaktadır. Pardesi, bu noktada Kenneth Waltz ve Robert Gilpin gibi Neo-realistlerin her ne kadar bilimsel bir yaklaşım geliştirme iddiasında olsalar da teorik yaklaşımlarının merkezinde yer alan bir kavramı net bir şekilde tanımlamayı bilimsellikten uzak tamamen öznel bir yaklaşım geliştirdiklerini iddia etmiştir.¹¹ İkinci yaklaşım olan savaşa dayalı yaklaşım da en az ilki kadar sorunludur. Bu yaklaşıma göre de büyük güç, diğer bir büyük güce karşı savaşı göze alabilecek bir güç olarak tanımlanmaktadır. Saldırgan Realizmin önemli temsilcilerinden John Mearscheimer büyük gücü, dünyada en güçlü devlete karşı konvansiyonel anlamda savaşabilecek düzeyde askeri kapasiteye sahip bir güç olarak

⁸ Bu konudaki çalışmalar için bkz. Jeremy W. Lamoreaux, "Acting Small in a Large State's World: Russia and the Baltic States," *European Security* 23, no 4 (2014); Maurica A. East, "Size and Foreign Policy Behaviour: A Test of Two Models," *World Politics* 25, no 4 (1973); Robert Keohane, "Lilliputian's Dilemmas: Small States in International Politics," *International Organization* 23, no 2 (1969); Christos Kassimeris, "The Foreign Policy of Small Powers," *International Politics* 46, no 1 (2009).

⁹ Lamoreaux, "Acting Small in a Large State's World", 2014.

¹⁰ Manjeet S. Pardesi, "Is India a Great Power? Understanding Great Power Status in Contemporary International Relations," *Asian Security* 11, no 1 (2015).

¹¹ Pardesi, "Is India a Great Power?"

tanımlamıştır.¹² Ancak, bu tanım da ciddi bir muğlaklığı bünyesinde barındırmaktadır. Bu kritere göre bir devletin büyük güç olarak tanımlanabilmesi için diğer bir büyük güç ile savaşılabilecek kapasitesine sahip olmasının mı yoksa bu savaş sonucunda bir zafer kazanmasının mı yeterli olacağı belirsizdir.¹³ Üçüncü yaklaşıma göre ise büyük bir güç olabilmek için sistem ya da küresel düzeyde bir etkiye sahip olmak gerekmektedir.¹⁴ Yani, Robert Keohane'in ifadesiyle liderleri uluslararası sistem üzerinde tek başına büyük bir etki bırakacağını düşünen devletler büyük güç olarak nitelendirilebilirler.¹⁵ Pardesi de küresel/sistemsel yaklaşımı benimsemiş ve günümüz uluslararası ilişkilerinde bir devletin büyük güç olarak tanımlanabilmesi için kendi bulunduğu bölgenin dışında bir bölgede güvenlik ile ilgili veya ekonomik çıkarları olması, bu çıkarları kendi bölgesi dışında takip edebilecek maddi kabiliyetlere sahip olması ve çıkarı olan bölgedeki aktörler ve sistemdeki diğer büyük güçler tarafından büyük bir güç olarak kabul edilmesi gerektiğini vurgulamıştır.¹⁶ Ancak, bu yaklaşımda da küresel ya da sistemsel etkinin nasıl ölçülebileceği muğlaktır.

Orta ölçekli güç kavramı da küçük ve büyük güç kavramları gibi tanım açısından tartışmalı bir kavramdır. Her ne kadar geleneksel anlamda büyük güç kapasitesine sahip olmayan ancak uluslararası alandaki etkileri bakımından da küçük güç olarak tanımlanamayacak devletlerin uluslararası ilişkilerdeki konumlarını tanımlamak için kullanılan bir kavram olsa da literatürde üzerinde uzlaşmış genelgeçer bir tanımı bulunmamaktadır.¹⁷ Adam Chapnik, "The Middle Power" başlıklı makalesinde orta ölçekli güçlerin tanımlanması konusundaki çeşitliliği vurgularken orta ölçekli gücün tanımlanmasına yönelik fonksiyonel, davranışsal ve hiyerarşik olmak üzere üç farklı model ya da yaklaşım olduğu tespitinde bulunmuştur.¹⁸ Andrew F. Cooper, Richard A. Higgott ve Kim Richard Nossal "Relocating Middle Powers: Australia and Canada in a Changing World Order" başlıklı

¹² Pardesi, "Is India a Great Power?"

¹³ Pardesi, "Is India a Great Power?"

¹⁴ Pardesi, "Is India a Great Power?"

¹⁵ Keohane, "Lilliputian's Dilemmas", 296.

¹⁶ Pardesi, "Is India a Great Power?", 1.

¹⁷ Bu konudaki farklı tanımlar için lütfen bkz. Allan Patience, "Imagining Middle Powers," *Australian Journal of International Affairs* 68, no 2 (2014); Jeffrey Robertson, "Middle-power Definitions: Confusion Reigns Supreme," *Australian Journal of International Affairs* 71, no 4 (2017).

¹⁸ Adam Chapnick, "The Middle Power," *Canadian Foreign Policy Journal* 7, no 2 (1999).

kitaplarında orta ölçekli güç tanımlarını, pozisyonel, coğrafi, normatif ve davranışsal olmak üzere dört ayrı kategoriye ayırmışlardır.¹⁹ John Ravenhill ise “Cycles of Middle Power Activism: Constraint and Choice in Australian and Canadian Foreign Policies” başlıklı makalesinde orta ölçekli güçlerin, izlemiş oldukları dış politika ve diplomasinin temel özellikleri olan ve kendisi tarafından 5C yani kapasite (capacity), yoğunlaşma (concentration), yaratıcılık (creativity), koalisyon inşası (coalition-building) ve güvenilirlik (credibility) olarak ifade edilen unsurlar ile tanımlanabileceğini vurgulamıştır. Ravenhill, bu beş özelliğin orta ölçekli güçleri küçük ve büyük güçlerden ayırmak için kullanılabilecek en uygun araçlar olduğunu iddia etmiştir.²⁰ Eduard Jordaan da orta ölçekli güç kavramının tanımı konusundaki muğlâklığı gidermek amacıyla orta ölçekli güçleri sahip oldukları bir takım temel özellikler ve dış politika davranışları temelinde geleneksel/yerleşik ve yükselen orta ölçekli güçler olarak ikili bir sınıflandırmaya tabi tutmuştur.²¹ Ancak, Jordaan bu iddiasına rağmen orta ölçekli gücün tanımı konusundaki muğlâklığı tam anlamıyla giderememiştir. Örneğin, sahip olduğu temel özellikler bakımından geleneksel/yerleşik orta ölçekli güç olarak tanımlanan bir devlet, dış politika davranışları açısından yükselen orta ölçekli güç özelliği gösterebilmektedir.²² Bu da iki ideal tip arasındaki sınırın muğlâk olduğunu göstermektedir. Orta ölçekli gücün genelgeçer bir tanımını yapma konusunda yaşanan zorluk, orta ölçekli güç olarak kabul edilen devletlerin dış politika davranışları üzerinden bir takım tanımlamalar yapılmasına neden olmuştur. Bu açıdan da bu makalenin kavramsal çerçevesini oluşturan orta ölçekli gücün tanımlanmasına yönelik davranışsal model ön plana çıkmıştır.

¹⁹ Andrew F. Cooper, Richard A. Higgott ve Kim R. Nossal, *Relocating Middle Powers: Australia and Canada in a Changing World Order*, (Vancouver: UBC Press, 1993), 17.

²⁰ John Ravenhill, “Cycles of Middle Power Activism: Constraint and Choice in Australian and Canadian Foreign Policies,” *Australian Journal of International Affairs* 52, no 3 (1998).

²¹ Eduard Jordaan, “The Concept of a Middle Power in International Relations: Distinguishing between Emerging and Traditional Middle Powers,” *Politikon* 30, no 1 (2003).

²² Gürol Baba ve Taylan Özgür Kaya, “Testing the Creativity of Kevin Rudd’s Middle Power Diplomacy: EU-Australia Partnership Framework versus the Asia-Pacific Community,” *International Relations of the Asia-Pacific* 14, no 2 (2014).

II. Orta Ölçekli Gücün Tanımlanmasında Davranışsal Model

Bir önceki bölümde belirtildiği üzere orta ölçekli güç kavramının net bir şekilde üzerinde uzlaşılan genelgeçer bir tanımının olmaması, orta ölçekli güç olarak nitelendirilen aktörlerin tanımlanmasında davranışsal bir modelin ya da yaklaşımın geliştirilmesi ihtiyacını doğurmuştur. Orta ölçekli gücün tanımlanmasında davranışsal bir modelin geliştirilmesi yönünde atılmış ilk adım Robert Cox'un Japonya'nın orta ölçekli güç olma pozisyonunu değerlendirdiği "Middlepowermanship, Japan, and Future World Order" başlıklı makalesi olmuştur. Cox'un, "orta ölçekli güç, aktörünü arayan bir roldür" tespiti ve bu makalede geliştirdiği ve davranışsal modeli temel alan "middlepowermanship" (Orta Ölçekli Güç Olma) kavramı orta ölçekli gücün tanımlanmasında sadece sahip olunan maddi kabiliyetlerin değil devletlerin dış politika davranışlarının da belirleyici olduğunu göstermiştir.²³

Orta ölçekli gücün tanımlanmasında davranışsal modelin geliştirilmesi yönünde atılan en önemli adım ise Andrew F. Cooper, Richard A. Higgott ve Kim Richard Nossal tarafından atılmıştır. Cooper, Higgott ve Nossal, "Relocating Middle Powers: Australia and Canada in a Changing World Order" başlıklı kitaplarında orta ölçekli güçlerin sahip oldukları davranış özelliklerini ortaya koymuşlar ve dış politikalarında bu davranış özelliklerini gösteren aktörlerin orta ölçekli güç olarak tanımlanabileceklerini vurgulamışlardır.²⁴ Cooper, Higgott ve Nossal, orta ölçekli güç tanımlarını, pozisyonel, coğrafi, normatif ve davranışsal olmak üzere dört ayrı kategoriye ayırmışlardır. Buna göre, pozisyonel tanım devletlerin sahip oldukları coğrafi alan, nüfus, ekonomik güç ve askeri kapasite gibi ölçülebilen ve kıyaslanabilen maddi kapasiteleri açısından uluslararası güç hiyerarşisindeki konumlarını esas alarak yapılan bir tanımlamayı ifade etmektedir.²⁵ Coğrafi tanımın ise iki farklı türü olduğunu iddia etmektedirler. Bunlardan ilkinde göre kendi bulunduğu bölgede güçlü olan bir devlet orta ölçekli bir güçtür. Yani bu tanımla bölgesel güçlerin aynı zamanda orta ölçekli birer güç oldukları vurgulanmaktadır. Diğer tanım ise Soğuk Savaşın iki kutuplu yapısını esas almış ve her iki bloğun büyük güçleri arasında orta noktada konumlanan devletleri orta ölçekli güç olarak tanımlamıştır.²⁶ Normatif

²³ Robert W. Cox, "Middlepowermanship, Japan, and Future World Order," *International Journal* 44, no 4 (1989).

²⁴ Cooper, Higgott ve Nossal, *Relocating Middle Powers*.

²⁵ Cooper, Higgott ve Nossal, *Relocating Middle Powers*, 17.

²⁶ Cooper, Higgott ve Nossal, *Relocating Middle Powers*, 17.

tanıma göre orta ölçekli güçlerin taşıdığı bir takım normatif özellikler onların orta ölçekli bir güç olarak tanımlanmasına neden olmaktadır. Buna göre orta ölçekli bir güç, büyük ve küçük olarak nitelendirilen güçlere nazaran daha akil ve erdemlidir; güce başvurmadan diplomatik etki kurma arayışında olduğundan daha güvenilirdir ve küresel düzenin oluşturulması ve korunmasında diğer güçlere nazaran daha fazla sorumluluk alır ve diğer devletlere göre daha az bencildir.²⁷

Orta ölçekli gücün tanımlanmasında kullanılan ve Cooper, Higgott ve Nossal tarafından da benimsenen son yaklaşım davranışsal modeldir. Bu yaklaşım, devletlerin uluslararası güç hiyerarşisindeki pozisyonları, coğrafi konumları veya diğer devletlere nazaran daha yüksek bir ahlaki anlayışa sahip olup olmamalarına bakılmaksızın doğrudan bu devletlerin uluslararası siyasetteki davranışlarına odaklanmaktadır. Yani bu yaklaşıma göre bir devletin orta ölçekli bir güç olup olmadığı uluslararası alandaki davranışlarına göre belirlenmektedir. Charles-Philippe David ve Stéphane Roussel, davranışsal modele göre orta ölçekli güçleri tanımlarken bu güçleri, uluslararası çıkarlarını takip ederken büyük güçlerden farklı bir dış ve güvenlik politikası tarzı benimseyen devletler olarak tanımlamışlar ve bu devletleri, benzer politikalar izleyen devletlerden ayıran temel özelliğin de bu devletlerin bu politika tarzlarını diğerlerine göre daha sık ve sistematik bir şekilde kullanmaları olduğunu iddia etmişlerdir.²⁸ Cooper, Higgott ve Nossal, orta ölçekli güçlerin sahip oldukları ayırdedici dış ve güvenlik politikası tarzlarını şöyle ifade etmişlerdir: orta ölçekli güçler, diplomalarına kılavuzluk eden “hayırlı uluslararası vatandaşlık” politikasını izlerler; uluslararası sorunların çözümü için çok taraflı çözümler peşinde koşarlar ve uluslararası meselelerde uzlaşmacı bir pozisyon benimserler.²⁹ Bu amaçları gerçekleştirmek için de orta ölçekli güçler diplomatik kaynaklarını belirli rejimlere odaklamak için “niş bir diplomasi” benimserler; maddi kaynaklar anlamında sınırlılıklarını gidermek için entelektüel ve girişimci liderlik rolü oynarlar; hemfikir oldukları diğer devletlerle koalisyon inşa ederler.³⁰ Charles-Philippe David ve Stéphane

²⁷ Cooper, Higgott ve Nossal, *Relocating Middle Powers*, 18.

²⁸ Charles-Philippe David ve Stéphane Roussel, ““Middle Power Blues”: Canadian Policy and International Security after the Cold War,” *American Review of Canadian Studies* 28, no 1-2 (1998).

²⁹ Cooper, Higgott ve Nossal, *Relocating Middle Powers*, 19.

³⁰ Cooper, Higgott ve Nossal, *Relocating Middle Powers*.

Roussel da, Cooper, Higgott ve Nossal'a benzer şekilde orta ölçekli güçlerin uluslararası sistemde istikrarı koruma ve geliştirme peşinde olduklarını, Cooper, Higgott ve Nossal'ın vurguladığı niş diplomasiye benzer şekilde sınırlı imkânlarını en etkin şekilde kullanmak amacıyla uzmanlaşmayı tercih ettiklerini, yine uluslararası meselelerde uzlaşmacı bir pozisyon benimseme özelliklerinin bir göstergesi olarak arabuluculuk, uzlaştırma rollerini oynadıklarını, hemfikir oldukları diğer devletlerle koalisyon inşa ettiklerini ve son olarak da çok taraflı kurumlara karşı sürekli bir taahhüt içinde olduklarını vurgulamışlardır.³¹

Orta ölçekli güçlerin ayırt edici özelliklerinden ilki olan hayırlı uluslararası vatandaşlık kavramı, ulusal çıkarların sadece kendi bireysel çıkar ve refahını geliştirme şeklinde egoist ve dar kalıplar içinde tanımlanmasının ötesinde daha geniş bir ölçekte uluslararası toplumun refahının geliştirilmesi ya da küresel ortak hayrın geliştirilmesi şeklinde tanımlanmasını ve dış politika davranışlarının bu amaca yönelik olarak hayata geçirilmesini ifade etmektedir. Yani orta ölçekli güçler hayırlı bir uluslararası vatandaş olarak küresel ortak hayrın geliştirilmesini kendi aydınlanmış öz-çıklarları olarak tanımlarlar. Bu kavramı Avustralya özelinde ele alan Avustralya'nın eski dışişleri bakanlarından Gareth Evans, küresel anlamda karşılıklı bağımlı bir dünyada ulusal çıkarın uluslararası topluluğun çıkarlarından ayrı düşünülmemeyeceğini vurgulamış ve uluslararası toplumu etkileyen küresel sorunların çözümünün hayırlı bir uluslararası vatandaş olarak Avustralya'nın aydınlanmış öz-çikarı olduğunu vurgulamıştır.³² Evans'a göre Avustralya kendi ulusal siyasi ve ekonomik çıkarlarını maksimum etkinlikte takip etmeli ancak bunu mümkün olduğunca daha barışçı ve müreffeh bir dünya yaratılmasına olumlu anlamda katkı sağlayacak tarzda yapmalıdır.³³ Yani bu anlayış, kosmopolitan çıkarların ulusal çıkarların önüne koyulmasından çok ulusal çıkar ve kosmopolitan çıkarların aydınlanmış öz-çıklarlar şeklinde birleştirilerek küresel kamu mallarını sağlarken aynı zamanda devletlerin uluslararası statülerini

³¹ David ve Roussel, "Middle Power Blues," 135.

³² Gareth Evans, "Foreign Policy and Good International Citizenship," (Canberra, 6 Mart 1990), Erişim Tarihi: Ağustos 19, 2018, http://www.gevans.org/speeches/old/1990/060390_fm_fbandgoodinternationalcitizen.pdf.

³³ Simon Lightfoot, "A Good International Citizen? Australia at the World Summit on Sustainable Development," *Australian Journal of International Affairs* 60, no 3 (2006), 458.

geliştirmelerini ifade etmektedir.³⁴ Bu noktada Gareth Evans, hayırlı uluslararası vatandaşlık temelinde yürütülen bir dış politikanın mütakabiliyet ve itibar açısından ulusal çıkarlara hizmet edeceğini vurgulamıştır. Buna göre başka bir devletin uyuşturucu veya terör gibi önemli bir sorununun çözümüne yardımcı olunması gelecekte diğer devletin daha önce yardımcı olan devlete çevresel sorunlar gibi önemli bir sorununun çözümüne yardımcı olma konusunda daha istekli olmasına neden olabilecektir. Ayrıca, kendi çıkarlarının ötesinde küresel ortak hayrın geliştirilmesi için çalışan bir aktörün dünyadaki itibarı da olumlu yönde etkilenecektir.³⁵

Orta ölçekli güçlerin ikinci ayırt edici özelliği olan çok taraflılığa verilen önem, bu devletlerin hayırlı uluslararası vatandaşlık çerçevesinde küresel ortak hayrı takip ederken ve yine bu amaç doğrultusunda küresel sorunların çözümünde çok taraflı girişimlere diğer aktörlere nazaran daha fazla öncelik vermelerini ifade etmektedir. Gareth Evans bu noktada hayırlı uluslararası vatandaşlık rolü ile Avustralya'nın çok taraflılığa yönelik uzun yıllardır devam eden desteği arasında doğrudan bir bağ olduğunu vurgulamış ve karşılıklı bağımlı bir dünyada küresel sorunların çözümünün ancak çok taraflı diplomasi yoluyla olabileceğini vurgulamıştır.³⁶ Bu çerçevede orta ölçekli güçler uluslararası alanda küresel sorunların çözümünde uluslararası örgütler ve uluslararası rejimler çerçevesinde ve kendisiyle hemfikir olan diğer aktörlerle işbirliği içinde hareket etmeyi yani çok taraflı diplomasiyi tercih etmektedirler. Yani, orta ölçekli güçler diğer uluslararası aktörlere nazaran dış politikalarında çok taraflılığa, uzlaşma inşasına, işbirliğine daha fazla önem vermektedirler.³⁷ Orta ölçekli güçlerin çok taraflılığa ve uluslararası örgütler ve rejimlere önem vermesinin gerisinde sadece küresel sonuçları ya da küresel yapısal değişimi etkileme konusundaki kısıtlılıkları değil aynı zamanda uluslararası hukuka ve meşruiyete verdikleri önem de vardır. Buna göre, orta ölçekli güçler uluslararası hukuku kendi çıkarlarının güvence altına alınması ve küresel etkileşimlerin daha tahmin edilebilir kılınması için bir araç olarak görürler. Orta ölçekli güçler bu noktada uluslararası örgütleri, uluslararası hukukun ya da en azından bütün güçler

³⁴ Charalampos Efstathopoulos, "Middle Powers and the Behavioural Model," *Global Society* 32, no 1 (2018), 54.

³⁵ Gareth Evans, "Middle Power Diplomacy," Edgardo Boeninger'i Anma Dersi Açılış Konuşması, (Santiago, 19 Haziran 2011), Erişim Tarihi: Ekim 29, 2018, <http://www.gevans.org/speeches/speech441.html>.

³⁶ Evans, "Foreign Policy and Good International Citizenship".

³⁷ Efstathopoulos, "Middle Powers and the Behavioural Model," 56.

tarafından kabul edilebilir davranış kurallarının oluşturulup uygulanabileceği forumlar olarak görmektedirler. Ayrıca, uluslararası örgütler çerçevesinde yürütülen işbirliğinin bu örgütler aracılığıyla oluşturulup sürdürülen normatif düzenlemelere daha fazla meşruiyet kazandırdığı inancındadırlar.³⁸

Orta ölçekli güçler dış politikalarını takip ederken maddi ve diplomatik anlamda sınırlılıklarını göz önüne alarak uluslararası etkilerini artırmalarına olanak sağlayacak daha avantajlı olduklarına inandıkları alanlara odaklanarak yani seçici bir angajman uygulayarak niş bir diplomasi takip ederler. Niş diplomasi çerçevesinde orta ölçekli güçlerin takip ettikleri seçici angajman iki temel özellik taşımaktadır. İlk olarak seçici angajman tek bir alanla sınırlı olmamalı tam aksine çok taraflı bir çerçevede birden fazla alana odaklanmalıdır. İkinci olarak, seçici angajman küresel yönetişimin daha az önemdeki periferik konularına değil kritik konularına odaklanmalıdır.³⁹ Seçici angajman, orta ölçekli güçlerin, diplomatik müdahale gerektiren alanlara odaklanabilmeleri için karmaşık uluslararası sorunlara ileri düzeyde çözümler bulmalarını ve uluslararası meselelerdeki gelişmeleri başarılı bir şekilde yorumlamalarını gerektirmektedir.⁴⁰

Orta ölçekli güçlerin diğer bir özelliği de çok taraflı ortamlarda müzakereler sonucu ulaşılabilecek sonuçları şekillendirmek amacıyla politika yapımı konusunda yaratıcı fikirler geliştirerek entelektüel liderlik, müzakerelerdeki tıkanıklıkları çözerek uzlaşmaya ulaşılabilmesine yardımcı olan pazarlık yeteneklerini ifade eden girişimci liderlik rollerini üstlenmeleridir.⁴¹ Bu tip bir liderlik rolü orta ölçekli güçlerin uluslararası rejimlerin oluşturulup yönetilmesinde katalizör, kolaylaştırıcı ve idareci rolü oynamasına olanak sağlamaktadır.⁴²

Son olarak da orta ölçekli güçler çok taraflılığa verdikleri önemin bir uzantısı olarak uluslararası amaçlarını takip ederken aynı dünya görüşünü paylaştıkları ve hemfikir oldukları diğer aktörlerle koalisyonlar kurmayı tercih ederler. Orta ölçekli güçlerin sahip oldukları entelektüel ve girişimci liderlik özellikleri bu aktörlerin aynı dünya görüşünü paylaştıkları ve hemfikir oldukları diğer devlet/aktörlerle koalisyonlar kurmalarını

³⁸ Jordaen, "The Concept of a Middle Power in International Relations", 69.

³⁹ Efstathopoulos, "Middle Powers and the Behavioural Model," 58.

⁴⁰ Efstathopoulos, "Middle Powers and the Behavioural Model," 58.

⁴¹ Efstathopoulos, "Middle Powers and the Behavioural Model," 58.

⁴² Cooper, Higgott ve Nossal, *Relocating Middle Powers*.

kolaylaştırmaktadır.⁴³ Orta ölçekli güçlerin sergiledikleri liderlik belirli tip koalisyonların oluşturması için gerekli olduğu kadar diğer devletlerin takip etme ve dengeleme şeklindeki liderlik davranışlarından da farklıdır. Yani, belirli hemfikir grupların oluşturulması açısından orta ölçekli güçlerin işbirliğinin katalizörü olarak sergileyecekleri liderlik rolü olmazsa olmaz bir faktördür. Orta ölçekli güçlerin sergiledikleri liderlik, hemfikir koalisyonların oluşturulmasına katalizör olmasının yanında diğer koalisyonlarda görülmeyen devlet tercihlerinin birbirine yakınlaştırılması açısından da önemlidir.⁴⁴

Sonuç olarak bu davranışsal model yani orta ölçekli güçlerin uluslararası alanda sergiledikleri davranışlar esas alınarak tanımlanabileceği argümanı devletdışı aktörlerin de bu çerçevede değerlendirilebilmesine olanak sağlamaktadır. Katie Verlin Laatikainen'e göre her ne kadar Cooper, Higgott ve Nossal'ın kavramsallaştırması devletlerin davranışlarına uygulanmaya uygun olsa da, Cooper'ın başka bir eserinde bu devlet merkezli analizin Soğuk Savaş sonrası dönemde alternatif tarzda niş diplomasilere uygulanma potansiyelini ortadan kaldırmadığını belirtmesi kavramın AB'ye uygulanabilirliğini kolaylaştırmaktadır.⁴⁵ Bu da hükümetler arası ve uluslararası öğeleri bünyesinde barındıran ve çok boyutlu bir dış politika geliştirmiş, şahsına münhasır bir uluslararası aktör olan AB'nin bu ölçütler açısından bir orta ölçekli güç özelliği gösterip göstermediğini değerlendirebilmeyi mümkün kılmaktadır.

III. AB Orta Ölçekli Bir Güç müdür?

Davranışsal modeli kullanarak AB'nin nasıl bir güç olduğuna cevap arayan ilk çalışma Asle Toje tarafından kaleme alınan ve *Journal of Common Market Studies* dergisinde yayınlanan "The EU as a Small Power" başlıklı makale olmuştur. Toje, bu makalede AB'nin Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (OGSP) çerçevesinde gösterdiği davranışları inceleyerek Birliğin küçük bir güç olarak tanımlanabileceğini ileri sürmüştür.⁴⁶ Toje,

⁴³ Efsthopoulos, "Middle Powers and the Behavioural Model," 60.

⁴⁴ Efsthopoulos, "Middle Powers and the Behavioural Model," 60.

⁴⁵ Katie Verlin Laatikainen, "Pushing Soft Power: Middle Power Diplomacy at the UN," içinde *The European Union at the United Nations: Intersecting Multilateralisms*, ed. Katie Verlin Laatikainen ve Karen E. Smith (New York: Palgrave Macmillan, 2006), 85.

⁴⁶ Asle Toje, "The European Union as a Small Power," *Journal of Common Market Studies* 49, no 1 (2011).

Birliği küçük bir güç olarak tanımlarken Birliğin, ABD gibi büyük güçlerle karşılaştırıldığında askeri kabiliyetler anlamındaki zayıflığını, savunma ve güvenlik anlamında ABD'ye olan bağımlılığını, dış ve güvenlik politikasını takip ederken uluslararası kurumlara, uluslararası hukuka ve çok taraflı işbirliğine verdiği önemi ki Toje bunu bir tercih değil küçük güçlerin uluslararası alandaki ağırlıklarını artırmak için izlemek zorunda oldukları bir davranış olarak tanımlamıştır ve Birliğin geliştirmiş olduğu savunma ve güvenlik politikası kapsamındaki askeri ve sivil kapasitenin savunmacı karakterini ön plana çıkarmıştır.⁴⁷ Ancak, Toje'nin makalesi Birliğin ne tür bir güç olduğunu incelerken iki yönden eksik bir değerlendirme yapmıştır. İlk olarak Birliğin çok boyutlu dış politikasının sadece bir boyutu olan güvenlik ve savunma politikası gibi aslında Birliğin nispeten dezavantajlı olduğu bir alana odaklanmıştır. İkinci olarak da makalesinin ilk bölümündeki güç sınıflandırmasında orta ölçekli gücü göz ardı ederek uluslararası güçleri sadece büyük güçler ve küçük güçler olarak sınıflandırmış ve orta ölçekli güçleri küçük güç sınıflandırmasının içine dâhil etmiştir. Böyle dar bakışlı bir sınıflandırma ve sadece Birliğin güvenlik ve savunma politikasına odaklanan bir değerlendirme AB'nin küçük bir güç olarak nitelendirilmesine neden olmuştur. Bu çalışma, Toje'nin çalışmasından farklı olarak Birliği, Cooper, Higgott ve Nossal tarafından ortaya konan orta ölçekli güçlerin sahip oldukları davranış özellikleri çerçevesinde değerlendirirken AB dış politikasının çok boyutlu doğasını dikkate alarak bir analiz yapmayı amaçlamaktadır.

Cooper, Higgott ve Nossal tarafından orta ölçekli güçlerin sahip oldukları ayırıcı davranış özelliklerinden biri olan hayırlı uluslararası vatandaşlık özellikle 2000'li yıllardan itibaren Birliğin, gerek resmi dokümanlarında gerekse resmi temsilcilerinin söylemlerinde sıklıkla vurgulanan AB'nin dünyayı daha iyi bir yer haline getirmeye yönelik bir sorumluluğa sahip olduğu söylemi ve bu kapsamdaki "Hayır için Güç (force for good)" kavramı ile örtüşmektedir. Özellikle, Birliğin eski Ortak Dış ve Güvenlik Politikası (ODGP) Yüksek Temsilcilerinden Javier Solana tarafından sıklıkla vurgulanmış olan ve 2003 yılında yayınlanan Avrupa Güvenlik Stratejisinin de temelini oluşturan Birliğin Hayır için Güç olarak küresel ortak hayır için çalışması gerektiği yani dünyayı sadece kendi vatandaşları için değil herkes için daha özgür, daha barışçı, daha adil, daha

⁴⁷ Toje, "The European Union as a Small Power."

müreffeh, daha güvenli ve daha istikrarlı bir yer haline getirmek yoluyla daha iyi bir dünya yaratma sorumluluğuna yapılan vurgu Birliğin hayırlı uluslararası vatandaşlığı merkeze alan bir dış politika söylemi geliştirdiğini göstermektedir.

Bu söylem, Birliğin dar bir şekilde sadece kendi öz-çıkarları ya da kendi vatandaşlarının çıkarlarını geliştirmeye odaklanmak yerine insan topluluklarını bir bütün olarak kabul ederek bütün insanlığın çıkarı için Avrupa'nın uzun zamandır faydalandığı barış, güvenlik, istikrar, refah, demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü, iyi yönetim ve çok taraflılık gibi değerleri uluslararası alanda yaygınlaştırarak küresel ortak hayrın geliştirilmesine dayanmaktadır. Birliğin bu değer ve normları sınırlarının ötesine taşınmasının esasında Birliğin aydınlanmış öz-çıkarı olduğu Birliğin resmi temsilcileri tarafından birçok defa vurgulanmıştır. Buna göre, Birlik bu değer ve normları sınırlarının ötesine taşıyarak o bölgelerde de barış, güvenlik, istikrar ve refahın hâkim olmasını sağlar ve böylece o bölgelerde ortaya çıkan ya da çıkabilecek olan istikrarsızlık ve güvensizliğin uzun vadede kendi topraklarına yayılmasına engel olabilir. Böylece diğerlerinin çıkarlarını geliştirirken aynı zamanda kendi çıkarına da hizmet etmiş olmaktadır.

Bu aydınlanmış öz-çıkar söylemi Gareth Evans'ın hayırlı uluslararası vatandaşlığı temel alan dış politikanın ne saf bir realizm ne de saf bir idealizme değil her ikisinin karşısına dayalı olması gerektiği⁴⁸ vurgusuyla uyum göstermektedir. Buna göre, Birliğin hayırlı bir uluslararası vatandaş ya da AB'deki söyleme uygun olarak iyilik için güç olarak maddi çıkarlar ile etik kaygılar arasında uygun bir denge kurarak etik anlamda dengeli bir politika izlemesi gerekmektedir.⁴⁹ Birliğin maddi çıkarları ile etik kaygıları arasında bir denge kurulması gerektiği söylemi, 2016 yılında yayınlanan Birliğin Küresel Stratejisinde, Birliğin içinde bulunduğu mevcut stratejik çevrenin realist bir değerlendirmesi ile daha iyi bir dünya yaratılmasına yönelik idealist arzuların karışımına dayanan "ilkeli pragmatizm"ın Birliğin dış faaliyetlerini yönlendireceği⁵⁰ şeklindeki ibare ile bir kez daha

⁴⁸ Tim Dunne, "Good citizen Europe," *International Affairs* 84, no 1 (2008), 16.

⁴⁹ Esther Barbé ve Elisabeth Johansson-Nogués, "The EU as a Modest 'Force for Good': the European Neighbourhood Policy," *International Affairs* 84, no 1 (2008), 85.

⁵⁰ Avrupa Dış Faaliyetler Servisi, "Paylaşılan Vizyon, Ortak Eylem: Daha Güçlü Bir Avrupa, Avrupa Birliği Dış ve Güvenlik Politikası için Küresel Strateji," (Brüksel, Haziran 2016), Erişim Tarihi: Ağustos 3, 2016, https://ceas.europa.eu/top_stories/pdf/eugs_review_web.pdf.

vurgulanmıştır. Etik anlamda dengeli politika Birliğin, üyeler ve üye olmayanların çıkar ve kaygıları arasında bir denge kurmasına ve bütün aktörler için tatmin edici bir politika geliştirmesine dayanmaktadır.⁵¹ Bu açıdan hayırlı bir uluslararası vatandaş olarak AB'nin politikası ve öz-çıkartanımı dışlayıcı olmaktan çok kapsayıcı bir nitelik taşımakta ve Birlik, kendi vatandaşlarının faydalandığı barış, güvenlik, istikrar, refah, demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü, iyi yönetim ve çok taraflılık gibi değerleri uluslararası alanda yaygınlaştırarak dünyayı sadece kendi vatandaşları için değil herkes için daha özgür, daha barışçıl, daha adil, daha müreffeh, daha güvenli ve daha istikrarlı bir yer haline getirmek yoluyla daha iyi bir dünya yaratmayı amaçlamaktadır. Böyle bir dünya yaratılmasının da Birliğin hayırlı bir uluslararası vatandaş olarak en önemli çıkarı olduğu vurgulanmaktadır.

Bu amaç doğrultusunda da AB hayırlı bir uluslararası vatandaş olarak dış ilişkilerinde demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü, iyi yönetim gibi kendi kurucu değer ve normlarını genişleme, komşuluk politikası, dış yardımlar, ticari anlaşmalar gibi farklı dış politika araçları kullanarak bölgesel ve küresel anlamda yaygınlaştırmaya çalışarak küresel anlamda daha istikrarlı ve güvenli bir alan yaratmaya çabalamaktadır. Bunun yanında Birliğin hayırlı bir uluslararası vatandaş olarak ekonomik anlamda az-gelişmiş bölgelere sağlamış olduğu kalkınma yardımları o bölgelerin sadece ekonomik anlamda kalkınmasına ve yoksulluğun ortadan kaldırılmasına katkıda bulunmanın ötesinde gerek Avrupa gerekse dünyanın diğer bölgeleri için yasadışı göç, terör, organize suçlar gibi güvenlik tehdidi ve istikrarsızlık üreten bölgeler olmaktan çıkmaları konusunda önemli bir rol oynamaktadır. Önleyici angajman olarak adlandırılan bu anlayış küresel kalkınma dışında küresel güvenliğe yaptığı katkı ile de küresel ortak hayrın geliştirilmesine de önemli bir katkıda bulunmaktadır. Küresel çevrenin korunması ve özellikle küresel ısınma ile mücadele konusunda Birliğin oynadığı öncü rol ve bu konuda diğer devletleri işbirliğine ikna etme konusunda gösterdiği çaba, Birliğin hayırlı bir uluslararası vatandaş olarak herkes için yaşanılabilir bir çevre yaratma yoluyla küresel ortak hayrı geliştirme yolundaki diğer önemli bir çabası olarak ortaya çıkmaktadır. Bütün bunlara ek olarak, Birlik 2003 yılından bu yana OGSP çerçevesinde Balkanlar, Orta Doğu, Afrika, Güney Doğu Asya ve Kafkaslar gibi dünyanın önemli istikrarsızlık üreten

⁵¹ Barbé ve Johansson-Nogués, "The EU as a Modest 'Force for Good'," 85.

bölgelerinde yürütmüş ve yürütmekte olduğu sivil ve askeri operasyonlar ile gerek bu bölgelerde gerekse dünyada barış ve güvenliğin korunması ve güçlendirilmesine, çatışmaların önlenmesine önemli katkıda bulunmaktadır.

Cooper, Higgott ve Nossal tarafından orta ölçekli güçlerin alameti farikalarından biri olarak ortaya konan dış politikada çok taraflılığa diğer aktörlere nazaran daha fazla önem verilmesi, esasında AB açısından DNA'sının bir parçası olan bir ilkenin dış politikaya uygulanmasını ifade etmektedir. Aslında, Birliği kuran liderler Avrupa bütünleşme sürecini başlatarak Robert Keohane⁵² tarafından ortaya konan orta ölçekli güç tanımına uygun bir şekilde davranarak tek başlarına hareket ettiklerinde dünya politikasında etkili olamayacaklarını düşündükleri için bir topluluk/birlik oluşturarak küçük bir grup içinde ve uluslararası bir örgüt aracılığıyla uluslararası sistem üzerinde bir etkiye sahip olmayı amaçlamışlardır. Bugün gelinen noktada ise AB, 28 devletin kısmen uluslarüstü kısmen de hükümetlerarası bir kurumsal yapı içinde kararlar alıp politika üretilip uyguladıkları çok taraflı bir uluslararası örgüt haline gelmiştir. AB üyesi devletler özellikle 2000'li yıllarda Birlik bünyesinde oluşturmuş oldukları bu çok taraflı işbirliği modelini uluslararası alandaki sorunların çözümü için en etkili yol olarak görmüşler ve bu modeli küresel anlamda yaygınlaştırmayı Birliğin en önemli dış politika amaçlarında biri olarak tanımlamışlardır. Bu açıdan, 2003 yılında yayınlanan "Avrupa Güvenlik Stratejisi: Daha İyi Bir Dünyada Güvenli Bir Avrupa" başlıklı belge önemlidir. Bu belgede, küresel tehditler, küresel piyasalar ve küresel medyanın hâkim olduğu bir dünyada yani karşılıklı bağımlı bir dünyada Birliğin güvenlik ve refahının etkin çok taraflılığa dayanan hukuk temelli küresel sistemin oluşturulup korunmasına bağlı olduğu vurgulanmıştır. Bu nedenle de daha güçlü bir uluslararası toplum, düzgün işleyen uluslararası kurumlar ve hukuk kurallarına dayanan etkin çok taraflı küresel bir sistemin kurulmasının Birliğin temel çıkarı ve dış politika amacı olduğu vurgulanmıştır.⁵³ Bu açıdan, Birlik başta Birleşmiş Milletler (BM) olmak üzere çok taraflı örgütlerin ve çok taraflı rejimlerin daha etkin bir şekilde çalışması konusunda kendisini bir taahhüt altına sokmuştur. Yine aynı belgede BM başta olmak üzere çok taraflı uluslararası kurumların etkin

⁵² Keohane, "Lilliputians' Dilemmas", 296.

⁵³ Avrupa Konseyi, "Avrupa Güvenlik Stratejisi: Daha İyi Bir Dünyada Güvenli Bir Avrupa," (Brüksel, 12 Aralık 2003), Erişim Tarihi: Ağustos 10, 2016, <https://europa.eu/globalstrategy/en/european-security-strategy-secure-europe-better-world>.

çalışmasına destek olmanın yanında kitle imha silahlarının yayılması, terörizm ve küresel ısınma gibi küresel sorunların çözümünde Birlik ile hemfikir olan devletler, uluslararası, bölgesel ve küresel örgütlerle yakın işbirliği ve ortaklıklar oluşturulmasının önemi de vurgulanmıştır.⁵⁴ Bu açıdan da etkin çok taraflılığa verilen önem yanında Birliğin uluslararası amaçlarını takip ederken aynı dünya görüşünü ve çıkarı paylaştığı ve hemfikir olduğu diğer aktörlerle koalisyonlar kurmayı tercih etme davranışı da orta ölçekli güçlerin sahip olduğu davranış özelliklerinden biri olan kendisiyle hemfikir olan diğer aktörlerle işbirliği içinde hareket etmeyi yani çok taraflı diplomasiyi tercih etme davranışıyla da uyum göstermektedir.

2003 yılında Avrupa Komisyonu tarafından yayınlanan “Avrupa Birliği ve Birleşmiş Milletler: Çok Taraflılık Tercih” başlıklı diğer bir belgede de Birliğin etkin çok taraflılığa dayanan hukuk temelli küresel sisteme yönelik taahhüdü bir kez daha vurgulanmıştır. Bu belgede etkin çok taraflılığa yönelik Birliğin taahhüdünün Birlik dış politikasının tanımlayıcı ilkesi olduğu belirtildikten sonra bunun sadece bir söylemden ibaret olmadığı, tam aksine ister barışın korunması ister karbon emisyonlarının sınırlandırılması ile ilgili olsun küresel kuralları ciddiye almayı, diğer ülkelerin bu kurallara uymalarına yardımcı olmayı, çok taraflı forumlara aktif katılımı, dar bir şekilde ulusal çıkarların korunması ile sınırlı olmayan ileri görüşlü bir gündemin benimsenmesini ifade ettiği vurgulanmıştır.⁵⁵ Birliğin resmi temsilcilerinin söylemlerinde de sık sık hukuk kurallarına dayanan etkin çok taraflı küresel bir sistemin kurulmasının Birliğin temel çıkarı ve dış politika amacı olduğu vurgulanmıştır. 2016 yılında yayınlanan AB’nin Küresel Strateji belgesinde de bir defa daha çok taraflılığın kilit ilke olduğu ve BM’nin merkezinde yer aldığı hukuk temelli küresel sistemin korunmasının Birliğin temel çıkarı ve dış politika amacı olduğu vurgulanmıştır.⁵⁶ Bu noktada, BM’ye AB tarafından hukuk temelli çok taraflı küresel sistemin korunmasında merkezi bir önem atfedilmektedir. AB’ye göre BM çok taraflı küresel sistemin merkezinde yer alan en önemli çok taraflı kurumdur. Bu

⁵⁴ Avrupa Konseyi, “Avrupa Güvenlik Stratejisi: Daha İyi Bir Dünyada Güvenli Bir Avrupa”.

⁵⁵ Avrupa Komisyonu, “The European Union and the United Nations: The Choice of Multilateralism (Communication From the Commission to the Council and the European Parliament),” COM (2003) 526 final, Brüksel, 10 Eylül 2003, Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2018. https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/communication-eu-and-un-multilateralism-com2003526-20030910_en.pdf.

⁵⁶ Avrupa Dış Faaliyetler Servisi, “Paylaşılan Vizyon, Ortak Eylem”.

açından da AB çok taraflı küresel sistemin korunmasında BM'yi en önemli ortağı olarak tanımlamaktadır. AB açısından BM Şartı ve onunla bağlantılı diğer uluslararası rejim ve anlaşmalarda ortaya konan değer ve normlar etkin çok taraflı küresel düzenin temelini oluşturmaktadır. Bu nedenle de AB üyesi devletler BM Şartında geçen evrensel değer, norm, amaç ve ilkelerin korunup geliştirilmesini ve BM'nin şart temelinde küresel sorunlara çok taraflı çözümler bulma konusundaki görev ve sorumluluklarını tam anlamıyla yerine getirmesine her türlü desteği sağlamayı Birliğin temel sorumluluklarından biri olarak tanımlamışlardır. 2003 tarihli Avrupa Güvenlik Stratejisinde BM'nin güçlendirilmesi ve sorumluluklarını etkin bir şekilde yerine getirmesi konusunda BM'ye her türlü desteğin verilmesi AB'nin önceliği olarak tanımlanmıştır.⁵⁷

Bu çerçevede de AB, BM'nin küresel sorumluluklarını yerine getirme çabalarına gerek mali gerekse lojistik anlamda önemli bir destek sağlamaktadır. Mali anlamda AB üye devletleriyle birlikte BM düzenli bütçesinin %30'unu, barışı koruma bütçesinin de %31'den fazlasını karşılamaktadır. AB ve üyesi devletler, Dünya Gıda Programı (WFP), BM Kalkınma Programı (UNDP), BM Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF), BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) gibi BM fonlarına ve programlarına verilen mali desteğin %25'ini karşılamaktadır.⁵⁸ Bu mali katkılar AB'yi üye devletleri ile birlikte BM'nin en büyük mali destekçisi konumuna getirmektedir. Lojistik anlamda ise AB BM'nin küresel anlamda sürdürülebilir kalkınmanın desteklenmesi, insan haklarının geliştirilmesi, iklim değişikliği ile mücadele, insani yardımlar ve barışın korunması gibi alanlardaki çabalarına destek sağlamaktadır. Bu çabalar içinde özellikle BM'nin temel kuruluş amacı olan uluslararası barış ve güvenliğin korunması konusunda AB üyesi devletler BM'nin dünya çapında yürüttüğü barışı koruma operasyonlarına 6,506 personelle katkıda bulunmakta ve bu sayı toplam BM barışı koruma personelinin %7.2'sini oluşturmaktadır.⁵⁹ Böylece, AB üyesi devletler barışı korumaya yaptıkları mali katkılara ek olarak önemli bir personel desteği de sağlamaktadırlar.

⁵⁷ Avrupa Konseyi, "Avrupa Güvenlik Stratejisi: Daha İyi Bir Dünyada Güvenli Bir Avrupa".

⁵⁸ Avrupa Dış Faaliyetler Servisi, "The European Union at the United Nations (Factsheet)," (Brüksel, 21 Eylül 2018). Erişim Tarihi: Eylül 28, 2018, https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/9875/european-union-united-nations_en.

⁵⁹ Birleşmiş Milletler, "Contributors to UN Peacekeeping Operations by Country and Post," Erişim Tarihi: Eylül 30, 2018, <https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/2.pdf>.

AB'nin BM'ye sağladığı bu destek Birliğin, BM'nin merkezinde yer aldığı hukuk temelli küresel sistemin korunmasına yönelik taahhüdünün sadece bir söylemden ibaret olmadığını da göstermektedir.

AB'nin, kurulduğu dönemden bu yana ekonomik bir bütünleşme olarak ortaya çıkmasının da etkisiyle daha avantajlı olduğu ekonomi, ticaret, kalkınma, insani ve çevre ile ilgili konulara verdiği önem orta ölçekli güçlerin dış politikalarını takip ederken maddi ve diplomatik anlamda sınırlılıklarını göz önüne alarak uluslararası etkilerini artırmalarına olanak sağlayacak daha avantajlı olduklarına inandıkları alanlara odaklanarak niş bir diplomasi takip etmeleri ile uyum göstermektedir. Birlik üyesi devletler, uzun yıllar askeri ve savunma ile ilgili konuları bütünleşme sürecinin dışında tutarken, sınırlı kaynaklarını ekonomik bütünleşmeye yönlendirmişlerdir. Her ne kadar 1990'lı yıllardan itibaren ODGP/OGSP süreçleri ile savunma ve güvenlik konuları Avrupa bütünleşme sürecinin bir parçası olmuş olsa da diğer alanlardaki bütünleşme seviyesine ulaşamamış ve Birliğin sivil güç karakteri baskın olmaya devam etmiştir. Birlik, günümüzde de baskın sivil güç karakterini yansıtır şekilde uluslararası alanda çok taraflı bir ticari sistem kurulması, küresel anlamda yoksullukla mücadeleye yönelik kalkınma yardımı politikaları geliştirilmesi, küresel iklim değişikliği ile mücadele ve insan hakları, demokrasi, hukukun üstünlüğü ve iyi yönetim gibi Birliğin kurucu değerlerinin küresel anlamda yaygınlaştırılması gibi alanlara odaklanan bir niş diplomasi takip etmeye devam etmektedir.

Cooper, Higgott ve Nossal tarafından ortaya konan davranışsal modelin son özelliği olan orta ölçekli güçlerin çok taraflı ortamlarda müzakereler sonucu ulaşılabilecek sonuçları şekillendirmek amacıyla politika yapımı konusunda yaratıcı fikirler geliştirerek entelektüel liderlik, müzakerelerdeki tikanıklıkları çözerek uzlaşmaya ulaşılabilmesine yardımcı olan pazarlık yeteneklerini ifade eden girişimci liderlik rollerini üstlenmelerine örnek olarak AB'nin küresel iklim değişikliği ile mücadele konusunda yürütülen çok taraflı müzakerelerde göstermiş olduğu liderliği gösterebiliriz. Esasında AB'nin küresel iklim değişikliği ile mücadele konusunda izlediği politika ve yürüttüğü diplomasi orta ölçekli güçlerin tipik davranış özelliklerinin hepsini taşımaktadır. Öncelikle Birliğin bütün dünya insanları için daha yaşanılabilir bir çevre yaratma çabaları hayırlı uluslararası vatandaşlık davranışı ile uyum göstermektedir. İkinci olarak Birlik bu alandaki faaliyetlerini yürütürken çok taraflı diplomasiyi ve BM çerçevesini tercih etmekte ve kendisiyle hemfikir

olan diğer uluslararası aktörlerle işbirliği içinde hareket etmektedir. Bu kapsamda yürütülen çok taraflı iklim müzakerelerinde bir uzlaşmaya ulaşılabilmesi için entelektüel ve girişimci liderlik rollerini başarıyla uygulamaktadır.

Daha ayrıntılı inceleyecek olursak, AB, özellikle 2000’li yıllarda küresel iklim değişikliği ile mücadele konusunda sera gazlarının salınımının azaltılmasına yönelik olarak çok taraflı bir çerçevede herkes için bağlayıcı, hukuka dayanan, adil ve evrensel bir iklim anlaşması imzalanabilmesi için aktif bir çaba göstermiştir. Birlik, özellikle 2015 yılında Paris İklim Anlaşmasının imzalanması ile sonuçlanacak olan Paris İklim Konferansında uluslararası iklim siyasetinin iki ağır sikleti olan ABD ve Çin’in bulunduğu bir ortamda gerçek bir orta ölçekli güç olarak hareket etmiştir.⁶⁰ Bu süreçte Birlik gerek entelektüel gerekse girişimci liderliği başarılı bir şekilde uygulamıştır. Entelektüel liderlik anlamında Birlik, Paris Anlaşmasına giden yolda BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Taraflar Konferanslarında müzakere gündeminin içeriği ve çalışma programının belirlenmesinde önemli bir liderlik rolü oynamıştır. Bunun yanında, Birlik, girişimci liderlik anlamında müzakere sürecinde farklı gruplar arasında bir uzlaşmaya varılması için oynamış olduğu liderlik rolünün yanında arabuluculuk ya da köprü kurucu (bridge builder) rolünü de başarıyla oynamıştır. Bu kapsamda Birlik özellikle farklı beklentileri ve çıkarları olan ABD, Çin ve Hindistan gibi büyük emitör devletler ile sera gazı salınımları diğer devletlere nazaran düşük düzeyde olmasına rağmen iklim değişikliğinden en fazla etkilenen küçük devletler arasında köprü kurucu rolünü başarıyla oynamıştır. Sebastian Oberthür ve Lianne Groen bu rolü lider-arabulucu (leadator) olarak ifade etmiştir.⁶¹

Ayrıca, Birlik orta ölçekli güçlerin alameti farikalarından olan uluslararası amaçlarını takip ederken aynı dünya görüşünü paylaştıkları ve hemfikir oldukları diğer aktörlerle koalisyonlar kurma davranışına uygun olarak Paris İklim Zirvesinde, Afrika, Karayipler ve Pasifik bölgesindeki az gelişmiş ülkeler ve Meksika, Kanada, ABD, Japonya ve Brezilya gibi kalkınmış ve kalkınmakta olan ülkeler ile birlikte “Yüksek Kararlılık Koalisyonunun” (High Ambition Coalition) oluşturulmasına öncülük

⁶⁰ Sebastian Oberthür ve Lianne Groen, “The European Union and the Paris Agreement: Leader, Mediator, or Bystander?,” *WIREs Clim Change* 8, no 1 (2017), 448.

⁶¹ Oberthür ve Groen, “The European Union and the Paris Agreement.”

etmiştir. Bu koalisyon, zirvede hukuki anlamda bağlayıcı, bilimsel tavsiyelere uygun küresel ısınma konusunda net uzun dönemli amaçlar belirleyecek, ülkelerin sera gazı salınımlarının her beş yılda bir gözden geçirilmesine olanak sağlayacak bir mekanizmayı hayata geçirecek, ülkelerin karbon hedeflerine ulaşma konusundaki ilerlemelerini izleyecek tek tip bir sistem oluşturacak bir anlaşmanın imzalanması yönünde çabalamış ve bu konuda başarılı olmuştur. Özellikle, Paris İklim Zirvesine giden süreçte Birlik temsilcilerinin yürütmüş oldukları yoğun diplomasi sonucunda 2015 yılı kasım ayında sayısı 80'i aşan ve o dönem için kendilerini "kararlılık koalisyonu" olarak adlandıran bir grup oluşmuştur. Konferans esnasında ABD'nin de bu gruba dâhil olması ile koalisyon yüksek kararlılık koalisyonu halini aldı. ABD'nin katılımından sonra Filipinler, Kanada, İsviçre, Japonya, Uruguay, Avustralya ve Brezilya da bu koalisyona dâhil olmuştur. Bu noktada Brezilya'nın katılması Avrupa Komisyonunun İklim için Hareket ve Enerjiden sorumlu komiseri Miguel Arias Cañete'nin deyişiyle oyun değiştiren bir unsur olmuştur. Bunun nedeni Brezilya'nın bağlayıcı ve yüksek koşullar öngören bir anlaşma yapılması konusunda isteksiz ülkeler grubu olan BASIC'in (Brezilya, Güney Afrika, Hindistan ve Çin) bir üyesi olmasıdır.⁶² Bu noktadan sonra özellikle Çin ve Hindistan'ın direnci kırılmış ve Paris Anlaşmasının imzalanmasının önünde bir engel kalmamıştır. Birlik, Paris İklim Zirvesinde somut amaçlar ve sağlam ve dinamik bir gözden geçirme süreci içeren geniş kapsamlı bir anlaşmaya ulaşılabilmesi noktasında yüksek kararlılık koalisyonunu bir araya getirmek suretiyle başlıca emitör devletler üzerinde baskı oluşturarak kilit bir rol oynamıştır.⁶³ Yani Birliğin, gerek Paris Zirvesi öncesi gerekse zirve esnasında girişimci liderlik çerçevesinde oynamış olduğu katalizör, kolaylaştırıcı ve arabulucu rol Paris İklim Anlaşmasının imzalanmasında belirleyici bir rol oynamıştır.

⁶² Miguel Arias Cañete, "Historic Climate Deal in Paris," Avrupa Komiseri Miguel Arias Cañete'nin Paris'te Yapılan COP21 Konferansının Sonuçlarının Değerlendirildiği Basın Toplantısında Yaptığı Konuşma, (Brüksel, 14 Aralık 2015), Erişim Tarihi: Kasım 16, 2018, europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-15-6320_en.pdf.

⁶³ Charles F. Parker, Christer Karlsson ve Mattias Hjerpe, "Assessing the European Union's Global Climate Change Leadership: From Copenhagen to the Paris Agreement," *Journal of European Integration* 39, no 2 (2017), 249.

Sonuç

Her ne kadar orta ölçekli güç kavramı devletleri tanımlamak için kullanılan bir kavram olsa da Cooper, Higgott ve Nossal tarafından ortaya konan davranışsal model hükümetler arası ve uluslararası öğeleri bünyesinde barındıran ve kurulduğu günden bu yana çok boyutlu bir dış politika geliştirmiş, şahsına münhasır bir uluslararası aktör olan AB'nin bu ölçütler açısından değerlendirilmesini mümkün kılmaktadır. Gerek Birliğin dış politika söylemleri gerekse eylemleri açısından yapılan değerlendirme sonucunda Birliğin dış politika davranışlarının bu modelde tanımlanan orta ölçekli güçlerin davranış özellikleriyle uyum gösterdiğini görmekteyiz. Birliğin, “hayır için güç” söylemi çerçevesinde dünyayı herkes için daha iyi bir yer haline getirmek için yürüttüğü faaliyetler hayırlı uluslararası vatandaşlık söylemi ile uyum gösterirken; Birliğin dış politikasında etkin çok taraflılığa ve BM'ye verdiği önem orta ölçekli güçlerin çok taraflı diplomasiyi merkeze alan yaklaşımlarıyla uyum göstermektedir. Ayrıca AB'nin küresel iklim değişikliği gibi önemli bir uluslararası meselenin çözümünde Paris İklim Anlaşmasının imzalanmasına giden süreçte oynamış olduğu entelektüel ve girişimci liderlik, arabuluculuk ve köprü kurucu rolü ve Yüksek Kararlılık Koalisyonunun oluşturulması gibi kendi ile hemfikir olan aktörler ile kurduğu işbirlikleri, orta ölçekli güçlerin uluslararası amaçlarını takip ederken, aynı dünya görüşünü paylaştıkları ve hemfikir oldukları diğer aktörlerle koalisyonlar kurma davranışı ile örtüşmektedir. Sonuç olarak, AB, her ne kadar pozisyonel model yani sahip olduğu maddi güç unsurları ve bunu etkiye dönüştürme kapasitesi açısından farklı şekillerde tanımlansa da, örneğin ekonomik güç ve bunu etkiye dönüştürme kapasitesi açısından büyük bir güç, askeri güç ve bunu etkiye dönüştürme açısından ise küçük bir güç olarak tanımlansa da, sergilemiş olduğu dış politika davranışları açısından Birliğin orta ölçekli bir güç özelliği gösterdiğini iddia edebiliriz.

Kaynakça

- Avrupa Dış Faaliyetler Servisi. “Paylaşılan Vizyon, Ortak Eylem: Daha Güçlü Bir Avrupa, Avrupa Birliği Dış ve Güvenlik Politikası için Küresel Strateji.” Brüksel, Haziran 2016. Erişim Tarihi: Ağustos 3, 2016, https://eeas.europa.eu/top_stories/pdf/eugs_review_web.pdf.
- Avrupa Dış Faaliyetler Servisi. “The European Union at the United Nations (Factsheet).” Brüksel, 21 Eylül 2018. Erişim Tarihi: Eylül 28, 2018, https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/9875/european-union-united-nations_en.
- Avrupa Komisyonu. “The European Union and the United Nations: The Choice of Multilateralism (Communication From the Commission to the Council and the European Parliament).” COM (2003) 526 final. Brüksel, 10 Eylül 2003. Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2018. https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/communication-eu-and-un-multilateralism-com2003526-20030910_en.pdf.
- Avrupa Konseyi. “Avrupa Güvenlik Stratejisi: Daha İyi Bir Dünyada Güvenli Bir Avrupa.” Brüksel, 12 Aralık 2003. Erişim Tarihi: Ağustos 10, 2018. <https://europa.eu/globalstrategy/en/european-security-strategy-secure-europe-better-world>.
- Baba, Gürol ve Kaya, Taylan Özgür. “Testing the Creativity of Kevin Rudd’s Middle Power Diplomacy: EU-Australia Partnership Framework versus the Asia-Pacific Community.” *International Relations of the Asia-Pacific* 14, no 2 (2014): 239–269.
- Barbé, Esther ve Johansson-Nogués, Elisabeth. “The EU as a Modest ‘Force for Good’: the European Neighbourhood Policy.” *International Affairs* 84, no 1 (2008): 81-96.
- Birleşmiş Milletler. “Contributors to UN Peacekeeping Operations by Country and Post.” Erişim Tarihi: Eylül 30, 2018, <https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/2.pdf>.
- Bull, Hedley. “Civilian Power Europe: A Contradiction in Terms?.” *Journal of Common Market Studies* 21, no 2 (1982): 149-170.
- Cañete, Miguel Arias. “Historic Climate Deal in Paris.” Avrupa Komisyoneri Miguel Arias Cañete’nin Paris’te Yapılan COP21 Konferansının Sonuçlarının Değerlendirildiği Basın Toplantısında Yaptığı Konuşma. Brüksel, 14 Aralık 2015. Erişim Tarihi: Kasım 16, 2018, europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-15-6320_en.pdf.

- Chapnick, Adam. "The Middle Power." *Canadian Foreign Policy Journal* 7, no 2 (1999): 73-82.
- Cooper, Andrew F., Higgott, Richard A. ve Nossal, Kim R. *Relocating Middle Powers: Australia and Canada in a Changing World Order*. Vancouver: UBC Press, 1993.
- Cox, Robert W. "Middlepowermanship, Japan, and Future World Order." *International Journal* 44, no 4 (1989): 823-862.
- Crowards, Tom. "Defining the Category of 'Small' States." *Journal of International Development* 14, no 2 (2002): 143-179.
- David, Charles-Philippe ve Roussel, Stéphane. "'Middle Power Blues': Canadian Policy and International Security after the Cold War." *American Review of Canadian Studies* 28, no 1-2 (1998): 131-156.
- Duchêne, François. "Europe's Role in World Peace." İçinde *Europe Tomorrow: Sixteen Europeans Look Ahead*, editör Richard Mayne, 32-47. Londra: Fontana/Collins, 1972.
- Duchêne, François. "The European Community and the Uncertainties of Independence." İçinde *A Nation Writ Large? Foreign Policy Problems Before the European Community*, editörler Max Hohnstamm ve Wolfgang Hager, 1-21. Londra: Macmillan Press, 1973.
- Dunne, Tim. "Good Citizen Europe." *International Affairs* 84, no 1 (2008): 13-28.
- East, Maurica A. "Size and Foreign Policy Behaviour: A Test of Two Models." *World Politics* 25, no 4 (1973): 556-576.
- Efstathopoulos, Charalampos. "Middle Powers and the Behavioural Model." *Global Society* 32, no 1 (2018): 47-69.
- Evans, Gareth. "Foreign Policy and Good International Citizenship." Canberra, 6 Mart 1990. Erişim Tarihi: Ağustos 19, 2018, http://www.gevans.org/speeches/old/1990/060390_fm_fpandgoodinternationalcitizen.pdf.
- Evans, Gareth. "Middle Power Diplomacy." Edgardo Boeninger'i Anma Dersi Açılış Konuşması. Santiago, 19 Haziran 2011. Erişim Tarihi: Ekim 29, 2018, <http://www.gevans.org/speeches/speech441.html>.
- Jordaan, Eduard. "The Concept of a Middle Power in International Relations: Distinguishing Between Emerging and Traditional Middle Powers." *Politikon* 30, no 11 (2003): 165-181.
- Kassimeris, Christos. "The Foreign Policy of Small Powers." *International Politics* 46, no 1 (2009): 84-101.

- Keohane, Robert O. "Lilliputians' Dilemmas: Small States in International Politics." *International Organization* 23, no 2 (1969): 291-310.
- Lamoreaux, Jeremy W. "Acting Small in a Large State's World: Russia and the Baltic states." *European Security* 23, no 4 (2014): 565-582.
- Laatikainen, Katie Verlin. "Pushing Soft Power: Middle Power Diplomacy at the UN." İçinde *The European Union at the United Nations: Intersecting Multilateralisms*, editörler Katie Verlin Laatikainen ve Karen E. Smith, 70-91. New York: Palgrave Macmillan, 2006.
- Lightfoot, Simon. "A Good International Citizen? Australia at the World Summit on Sustainable Development." *Australian Journal of International Affairs* 60, no 3 (2006): 457-471.
- Manners, Ian. "Normative Power Europe: A Contradiction in Terms?." *Journal of Common Market Studies* 40, no 2 (2002): 235-258.
- Mosser, Michael W. "Engineering Influence: the Subtle Power of Small States in the CSCE/OSCE." İçinde *Small States and Alliances*, editörler Erich Reiter ve Heinz Gartner, 63-84. New York: Physica-Verlag, 2001.
- Oberthür, Sebastian ve Groen, Lisanne. "The European Union and the Paris Agreement: Leader, Mediator, or Bystander?." *WIREs Clim Change* 8, no 1 (2017): 445-452.
- Parker, Charles F., Karlsson, Christer ve Hjerpe, Mattias. "Assessing the European Union's Global Climate Change Leadership: From Copenhagen to the Paris Agreement." *Journal of European Integration* 39, no 2 (2017): 239-252.
- Pardesi, Manjeet S. "Is India a Great Power? Understanding Great Power Status in Contemporary International Relations." *Asian Security* 11, no 1 (2015): 1-30.
- Patience, Allan. "Imagining Middle Powers." *Australian Journal of International Affairs* 68, no 2 (2014): 210-224.
- Ravenhill, John. "Cycles of Middle Power Activism: Constraint and Choice in Australian and Canadian Foreign Policies." *Australian Journal of International Affairs* 52, no 3 (1998): 309-327.
- Robertson, Jeffrey. "Middle-power Definitions: Confusion Reigns Supreme." *Australian Journal of International Affairs* 71, no 4 (2017): 355-370.
- Toje, Asle. "The European Union as a Small Power." *Journal of Common Market Studies* 49, no 1 (2011): 43-60.

